

toen zij bij beslissing van het Militair Gezag een geprivilegeerde positie kregen¹), verbeterde het werkklimaat in de mijnen toch niet wezenlijk. Een reeks arbeidsconflicten had daartoe bijgedragen.

Pater Minderop heeft in dat werkklimaat drie perioden onderscheiden: de eerste 'die van de achterdochtloze verwachting' (wij betwijfelen of die achterdocht ooit volledig heeft ontbroken); de tweede 'een van klachten en steeds groeiend wantrouwen'; en de derde was 'helaas getuige van een steeds verder van elkaar vervreemden . . . en een steeds fellere kritiek' waarbij in een enkel blad (de Zuidlimburgse editie van *Het Parool*) met betrekking tot het beleid van sommige directies al weer uitdrukkingen werden gebruikt als 'ploertig schaakspel' en 'gehaaide donders'.²

Wat werd in die eerste periode verwacht? Antwoord: verbetering in de werkvoorwaarden en (de meeste arbeiders beseften heel wel dat de mijndirecties, vooral die van de particuliere mijnen, zich tegen die verbetering zouden verzetten) een vorm van medezeggenschap. Welke verbeteringen wenste men? Vóór alles een betere pensioenregeling; dan: loonsverhoging voor bepaalde categorieën mijnwerkers; verder: een verlaten van (Minderop) 'het jaag- en aandrijfsysteem' en van 'de *Feldwebel*-vloek-en snauwmethodes door personen in overheidsdienst'.³ Wat de medezeggenschap betrof, werd onmiddellijk na de bevrijding het verlangen geuit naar het instellen van een bedrijfsraad — de directies wezen die bedrijfsraad, ja elke vorm van medezeggenschap af, zeggend dat zij niet wilden vooruitlopen op wat de regering terzake zou voorstellen.

De betere pensioenregeling (daar zat natuurlijk veel aan vast) werd niet toegezegd maar onmiddellijk na de bevrijding werden de werkvoorwaarden door de directies op een aantal andere punten verbeterd: de zondagsarbeid werd afgeschaft, de dagelijkse werktijd ondergronds van acht uur drie kwartier tot acht uur teruggebracht (met vrijwel volledig behoud van loon), de werktijd op zaterdag verkort, en dan, aldus Minderop, 'de

¹ Het rantsoen van de normale consumenten had toen een waarde van ruim 1700 calorieën per dag en het was de bedoeling dat het tot 1800 zou worden verhoogd, maar Kruls (hij was zich bewust dat om in de minimale steenkoolbehoefte van geheel bevrijd Nederland te voorzien, een dagproductie van 26000 ton noodzakelijk was) bepaalde dat de bovengrondse mijnwerkers (zij hadden allen recht op dubbele rantsoenen) 4000 en de ondergrondse 5000 calorieën per dag zouden krijgen; bovendien werd van de weinige artikelen die ingevoerd of in het Zuiden geproduceerd werden, een groot deel naar de mijnstreek gezonden, o.m. schoenen, 30000 fietsbanden, 240 autobanden, vitaminen, 70000 kg zeep, 50000 kg carbid en huishoudelijke artikelen.

² H. Minderop in *Katholiek Cultureel Tijdschrift*, 1 (1945), p. 87. ³ A.v., p. 122.